

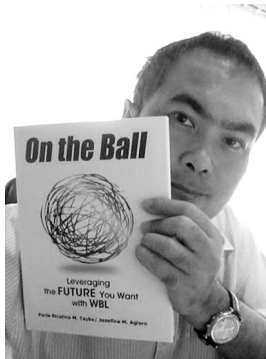
ทฤษฎีผีเสื้อยับปีก

The Butterfly Effect

ปิญโญ รัตนาพันธุ์ (Pinyo Rattanaphan)*

“การได้พบกับคนดีๆ ทำให้เราได้เปลี่ยนชีวิตไปสู่จุดดีๆ”

ดร. เพิร์ลล่า ริชาลิน่า เอ็ม. เทโก้ อาจารย์ซึ่งเป็นผู้นำด้านการทำ OD (Organization Development) แนว Whole Brain Literacy (WBL) ปัจจุบันเป็น Program Director ของหลักสูตร MMOD และ PhD. OD มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ ไม่นานมานี้ ดร. เพิร์ลล่า ริชาลิน่า เอ็ม. เทโก้ ออกหนังสือเล่มใหม่ชื่อ “On the Ball: Leveraging the Future you want with WBL” แปลเป็นไทยง่ายๆ ก็คือ “ออกแบบอนาคตด้วยสมองสี่ด้าน”

(ดู http://en.wikipedia.org/wiki/Butterfly_effect)

ความหมายง่ายๆของการ “ออกแบบอนาคตด้วยสมองสี่ด้าน” คือว่า ชีวิตเราออกแบบได้ด้วยแนวคิดสมองสี่ซีก สิ่งที่อาจารย์กล่าวถึงเรื่องหนึ่งในเล่มนี้

---

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ก่อตั้ง Thailand Appreciative Inquiry Network (www.aithailand.org)

คือ The Butterfly Effect (บัตเตอร์ฟลาย เอฟเฟก) หรือ “ทฤษฎีผีเสื้อขยับปีก” เป็นเรื่องที่ย้ายความในงานเขียนนี้ หลายคนคงได้ยีนวลีนีหรือวลีที่คล้ายกันคือ “เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว” หลายคนอาจจะเห็นว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก การทำสิ่งเล็กๆ จะส่งผลต่อเรื่องใหญ่ได้อย่างไร

จริงๆ แล้ว เรื่องนี้เป็นการค้นพบสำคัญในวงการวิทยาศาสตร์ ในปี 1961 ดร.เอ็ดเวิร์ด เอ็น ลอว์เรนซ์ นักวิทยาศาสตร์ที่พยายามใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ เพื่อพยากรณ์อากาศ นักวิทยาศาสตร์ท่านนี้ใช้ชีวิตกับการป้อนข้อมูลตัวเลข เข้าแบบจำลองคณิตศาสตร์ ตัวเลขดังกล่าวปรกติแล้ว มักประกอบด้วยตัวเลข หลังจุดทศนิยมหลายหลัก มีวันหนึ่งเกิดขี้เกียจป้อนตัวเลขหลายๆหลัก เลยปัดเศษ ทศนิยมออก คือป้อนตัวเลข 0.506 แทนที่จะเป็น 0.506127 ปัดเศษ 0.000127 ออก ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่ไม่สำคัญทางสถิติเลย เพราะที่ตัดออกเป็นหลักที่สี่ หลังจุดทศนิยม ซึ่งก็เป็น “แค่” หนึ่งในหมื่นที่น้อยมากๆ

[Cr:http://site.geeneergy.com/businesses/ge_oilandgas/en/newsletter/geog_viewsandnews_060911/changeforum.html](http://site.geeneergy.com/businesses/ge_oilandgas/en/newsletter/geog_viewsandnews_060911/changeforum.html)

แต่พอกลับมาดูผลการจำลองสภาพอากาศที่เกิดขึ้น กลับต้องตกใจ เพราะ สภาพอากาศที่จำลองขึ้นมีความแตกต่างออกไป จากการพยากรณ์แบบเดิม ที่เคยใส่ตัวเลขหลังจุดทศนิยมทั้งหมดอย่างสุดซึ้ง สรุปได้ว่า แค่ผีเสื้อขยับปีก ในไทย อาจไปทำให้เกิดทอร์นาโดในอเมริกาได้ ในทางตรงข้าม เราก็อาจหยุด ทอร์นาโดที่กำลังก่อตัวได้ ด้วยการทำให้เกิดลมเล็กๆ ก็อาจเป็นไปได้ที่จะทำให้

ทอร์นาโดเปลี่ยนทิศ หรือลดความรุนแรงลงได้ ยกตัวอย่างด้านวิทยาศาสตร์แล้ว มาดูด้านสังคมศาสตร์บ้าง ขอเริ่มด้วยครูใหญ่ท่านหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น ดิดสมการชุดหนึ่งไว้หน้าห้องเรียนเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลคูณของ 0.99 กับ 1.01 ตัวเลขต่างกันเพียง 0.02 ซึ่งเป็นตัวเลขที่น้อยมาก แต่เมื่อคูณกันซ้ำๆ 365 วัน ผลลัพธ์กลับต่างกันลิบลับ ครูใหญ่ท่านนี้ กำลังพูดถึง Butterfly Effect ที่เราต้องพยายามทำ แต่ถ้าเราถอยแม้เพียงก้าวเล็กๆ เราอาจพ้ออย่างไม่เห็นฝุ่น แต่หากเราพยายามอีกนิด เพียงนิดเดียวเท่านั้น แล้วทำต่อเนื่องนานๆ ผลที่ได้อาจไปไกลกว่าอย่างคิดไม่ถึง

Cr:<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=524602464251497&set=a.109950372383377.5412.101770806534667&type=1&theater>

นี่คือ Butterfly Effect ที่เห็นได้จากการคำนวณ แต่ก็สะท้อนความเป็นจริง เรื่องการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลพวงจากใครก็ตามที่พยายามพัฒนาองค์กร (Organization Development-OD) AI ก็คือ OD ประเภทหนึ่ง ซึ่งเรามักพบคำถามว่า เมื่อเราเริ่มแล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่ามันเปลี่ยนแปลง ระยะเวลาสั้นๆ จะไปทำอะไรได้จริงๆ แล้วในทาง OD มีวิธีการสร้าง Butterfly Effect ซึ่งทุกศาสตร์ ประยุกต์ใช้ หลักการนี้ได้ คือการจะทำอะไรสักอย่างเพียงให้คนได้ยินก่อน (Heard-of-it) ยังไม่พอ ต้องยกระดับให้ได้ลงทำดู (Try-it) แล้วจะเห็นว่ามิใครสักคนในกลุ่มนั้น

ชอบสิ่งที่กำลังริเริ่มทำอยู่ (Like-it) สุดท้ายก็จะมีใคร “สักคน” สนับสนุนสิ่งที่ทำนั้น (Champion-it) พอถึงจุดนี้ ก็จะต้องพยายามมาก เพราะคนที่สนับสนุนสิ่งที่ทำนั้นจะไปสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เอง ทำให้สิ่งที่เกิดจากความคิดริเริ่มนั้น ขยายวงไปอย่างที่คุณนึกไม่ถึง เช่นผมกับลูกศิษย์อาจารย์ Dr. Perla มานั่งคุยกันที่ Starbuck เพียงกาแฟคนละแก้ว ที่สุด Appreciative Inquiry (AI) เติบโตควบคู่กับ WBL กลายเป็นโครงการให้คำปรึกษา OD ที่ใช้ WBL และ AI งานนั้นเริ่มจากเพื่อนๆ น้องๆ และอาจารย์ได้ยื่นก่อน จากนั้นมาลองทำ เกิดความพอใจแล้ว มาสนับสนุน เกิดเป็นโครงการดีๆ ที่บริษัท IBM Thailand, Singha Cooperation และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ต่อมาไม่นาน การคุยกันธรรมดาในสวนข้างห้องประชุมของโรงแรมแห่งหนึ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยา ก็เกิดเรื่องดีๆ อีก เมื่อเริ่มการสนทนาถึง David Cooperrider จากนั้นคนในวงเริ่มขยายขยาย จนเกิดเป็นงานประชุมด้าน AI ระดับนานาชาติครั้งแรกของไทยเมื่อ 28-29 กพ 2012 ที่ผ่านมา หลังจากนั้น คนที่ไปในงานก็ได้ไปทำ OD ในองค์กรชั้นนำ ที่บอกว่า “ตอนนี้เราก็ใช้ AI อยู่ เราไปงาน AI Summit ไปเรียนจากเดวิด อาจารย์ผู้คิดค้น AI โดยตรง” นี่คือการเสี่ยงของผู้ไปร่วมงาน ซึ่งคนพูดก็ไม่เคยรู้ว่งานนี้ เกิดจากมุมในสวนเล็กๆ แห่งหนึ่งในกรุงเทพ จากการคุยกันของคนสองสามคนเท่านั้นเอง งานนั้นมี CEO บริษัทชั้นนำไปมากกว่า 30 บริษัทรวมทั้งเครือข่าย (มีเครือข่ายอีก 300 บริษัท) ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวันหนึ่งผมเชิญกรรมการสอบมาเล่าเรื่อง AI ให้ฟังอย่างที่ว่า เราต้องพยายามยกระดับการได้ยิน (Heard-of-it) แรกๆ เมื่อมี AI ในการสอน เมื่อมีการสอบ นักศึกษามักสอบตก เนื่องจากกรรมการสอบยังไม่มีความรู้จักและเข้าใจ AI จึงมีการเชิญกรรมการมาเล่าเรื่อง AI ให้ฟัง (Heard-of-it) และมาลองดู (Try-it) โดยการเปิดห้องเรียนให้กรรมการสอบมาเรียนร่วมกับนักศึกษา แล้วก็มีกรรมการสองสามคนชอบ (Like-it) ตอนนั้นจึงมีการตั้งกลุ่ม AI Khon Kaen ขึ้นมา และจัด AI Workshop ให้กับกลุ่มนักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น ทำให้องค์กรชั้นนำในขอนแก่นรู้จัก AI ขึ้นมาในทันที ล่าสุดนายกสมาคมศิษย์เก่าสนใจ “สนับสนุน” คราวนี้อาจทำ AI Workshop ในระดับจังหวัดกันในสถาบันอื่นก็มีชาว AI มาจาก NIDA เรียน HROD สนใจ AI ผ่านมาทางเว็บไซต์ และใช้ AI ในการทำวิทยานิพนธ์ ศึกษากาจะผู้นำในชนเผ่าจะเหรียญที่ภาคเหนือ

บางคนได้รับเชิญไปสอน WBL และ AI ให้กับมหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้ (Shanghai University) ดังนั้นการกระทำเล็กๆ ของเราจึงสามารถสร้างผลกระทบแบบ Butterfly Effect ได้จริง เพียงทำให้คนได้ยิน ได้ลอง แล้วใครสักคนจะชอบ และสนับสนุน คุณอาจไม่มีอำนาจ ไม่มีเครือข่าย แต่คนสนับสนุนที่อาจอยู่ในหมู่เพื่อนของคุณ หรือเพื่อนของเพื่อนคุณ อาจมีทั้งสองอย่าง และเท่าที่พบ “มีจริงๆครับ” แล้วเรื่องดีๆ ที่ถูกกระพือจากปึกผีเสื้อนั้น มาจากมุมสงบๆ ในร้านกาแฟ สวนในโรงแรม หรือในเว็บไซต์ธรรมดาๆ นี่เอง ไม่ได้เริ่มจากคนที่มีความรู้ หรือมีเงินทุนสูงส่งอะไร ก็คนธรรมดาๆ เราๆ นี่แหละ แต่มันส่งผลไปไกล จนเราไม่อาจติดตามได้อีกต่อไป ตอนนี้เรื่องดีๆ ที่ได้ยินสะท้อนกลับมากลายเป็นความภูมิใจในชีวิตไปแล้ว

รูปภาพ: Dr. Perla ผู้สร้าง Butterfly Effect ให้กับวงการ OD/AI ของไทย)

Cr: <https://www.facebook.com/perla.r.m.tayko>

แล้วจะว่าไปเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับ AI นี้เกิดจากอาจารย์ท่านหนึ่ง ที่เขียนเรื่องราว AI ไว้ในเอกสารประกอบการสอนของท่าน ที่มีเพียง “สองบรรทัด” การขยับปึกผีเสื้อของท่านครั้งนั้น ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์มากมาย และเรื่องราวนี้

ทำให้รู้ว่า “อนาคตออกแบบได้จริงๆ” แล้วเราก็ทำได้ด้วย แม้ว่าเราจะไม่ได้เป็นคนสำคัญอะไร เราเพียงเป็นผีเสื้อธรรมดาๆ เพียงเราคิดอะไรดีๆ แล้วลองกระพือปีกเล็กๆของเรา เราก็สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับอนาคตของเราได้แล้ว มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ลอง “ขยับปีกผีเสื้อ” ในตัวคุณดู (ถ้ายังไม่ทำ)